

Workshop 9 september

Syfte:

- Att samlat ge olika aktörer möjlighet att ge sin bild av vad som är angeläget att genomföra på kort sikt för att nå målen i Vårt Gotland 2040 och vad respektive aktör ser som sitt bidrag i detta.

Workshop 9 september

Deltagande:

- Totalt deltog 78 personer vid workshopen
- Bred representation av företrädare från olika organisationer, företag och myndigheter
- Merparten av deltagarna hade i förväg valt vilken prioritering man önskade prata om i en mindre grupp

Workshop 9 september

Frågeställningar:

- Vilka (prioriteringar och) insatser ser du/ni behov av att ta tag i de närmsta åren?
- Hur ser ni att er organisation ska bidra?

Det gavs även tid för ytterligare frågeställningar, som

- Vad vi ska satsa på att göra beror på vad vi vill uppnå - Vad vill vi nå på kort sikt? (2027)
- Saknas någon central aktör här idag (i relation till den/de insatser som tagits upp?)
- Hur gör vi det hållbart, ur alla perspektiv?

Prioritering: gå före i klimat- och energiomställningen

Deltagande organisationer:

Region Gotland

Länsstyrelsen

Svedavia

Länsförsäkringar

GEAB

Gotlands slagteri

SLU

Vilka insatser ser du/ni behov av att ta tag i de närmsta åren?

- Fossilfri fordonspark till 2025, håll öppet för innovation och utveckling
- fossilfria flygbolag med Gotland i täten
- inspirera, utbilda, tillhandahålla produkter som underlättar omställning (ex. inom mat och livsmedel genom klimatpåverkan på grödor, fastigheter)
- Bygg vidare på resultat från genomförda projekt (ex. fossilfritt kött, fokus på djurhållning, transporter och kund)
- Insatser för att minska vattenförbrukningen
- Insatser för att minska energiförbrukningen
- Ökad samverkan och tydlighet kring gemensamma prioriteringar – ex. typ av drivmedel/bränslen
- Klimatanpassning (jmf klimatomställning)
- Ta in studenter i utvecklingen av klimat- och energiomställningen
- Utveckla vätgasen som en lösning för Gotland
- Kompetenshöjning i projektansökningar och projektlogik. Ex. Informera om de statliga stöd som finns att söka, hur gör man bra projektansökningar på/från Gotland
- Samhandling kring offentliga upphandlingar som verktyg för klimat- och energiomställningen
- Kraftsamla aktörer kring kommunikation om omställning
- Masshantering – hållbara transporter. Hur kan vi tänka mer cirkulärt – massbalans?
- Hållbara transporter mellan Gotland och fastlandet (flyg och båt).

Prioritering: stimulera innovation och förnyelse

Deltagande organisationer:

Region Gotland

Science Park Gotland

Skogsstyrelsen

Gotland Grönt Centrum

Tillväxt Gotland

Energicentrum

Vilka insatser ser du/ni behov av att ta tag i de närmsta åren?

- Stärka kompetens, i branscher som tappat kompetens under pandemin – t.ex. restaurangbranschen – för att skapa förutsättningar för utveckling.
- Insatser för att klustra oss bättre inom näringslivet, och utveckla ännu starkare samverkansformer och systematiskt arbete. Vilket skapar förutsättningar för utvecklings och förnyelse.
- Gotland är redan innovativt, men utmaningen är att tillvara ta innovatörer och innovationer. Hur kan vi skapa ett systematiskt sätt för att ta tillvara dessa för att hantera våra utmaningar? Samverkan och dialog är nyckelord, likväl som omvärldsbevakning.
- Samverkan är viktigt, liksom kapital och kompetens. Men inte minst behöver aktörerna fortsätta bedriva en bra verksamhet, ett redan bra basutbud av stimulansinsatser, som följer utvecklingen. Samt få ihop aktörerna i stärkt samverkan i innovationssystemet.
- Skapa en accelerator för företag som redan är "up 'n' running", men vill ta ytterligare stora kliv i utvecklingen.
- Skapa en pilotarena och att testa olika typer av pilotprojekt på Gotland, för att göra Gotland till en särskild plats för testbeddsprojekt.
- Utveckla försättningar för att ta tillvara specifika gotländska guldkorn som t.ex. kärnvirke, genom småskalig förädling/produktion, etc. Viktigt att innovationssystemets aktörer blir kända om når fler branscher som.
- Jämna ut besökarantalet över året för jämnare belastning på infrastrukturen, och så att kapacitet för sommaren hinner byggas ikapp.
- Besöksnäringen behöver också höja sig i värdekedjan genom produktutveckling, inte bara ökad volym ger bättre intäkter...
- Skogens värde är också mycket större om vi kan lägga in besöksprodukter i den naturen! Svamplockning, svamplagning i skogen, solnedgång, etc.

Prioritering: säkra kompetensen

Deltagande organisationer:

Region Gotland

Arbetsförmedlingen

Tillväxt Gotland

Vilka insatser ser du/ni behov av att ta tag i de närmsta åren?

- Etablera ett kompetensråd
- Bidra till Näringslivsanalys – kompetensförsörjning
- Bidra till att etablera effektiva strukturer för validering på regional nivå
- Medverka i planeringen av utbud och inriktning för regionalt yrkesvux inom kommunal vuxenutbildning
- Bidra till etablering av lärcentrum
- Delta i en rad andra utvecklings- och kompetensförsörjningsprojekt

Prioritering: stärk tillgängligheten

Deltagande organisationer:

RF-SISU Gotland

Fibernät Gotland

Visby Airport

Kommunal

Länsstyrelsen

Region Gotland

Vilka insatser ser du/ni behov av att ta tag i de närmsta åren?

- Bättre robusthet i de digitala näten, ska klara fler och fler viktiga tjänster, driftsäkerheten är viktig.
- Säkra redundansen, genom bl.a. fler vägar till nodpunkterna.
- Koppla, bygg samman de olika sockennäten. Skulle kunna sälja fiberanslutningar lokalt.
- Bygg vidare på den i grunden mycket goda infrastruktur som finns, denna ger bra förutsättningar för att intressera större aktörer att gå vidare med ex 5G och att lägga på nya tjänster.
- Bli bra kravställare på digitala tjänster, utveckla idéer, det driver utvecklingen.
- Digitala användningen ökar och kan öka deltagandet i t.ex. föreningslivet. Tillgängligheten för individen förbättras, men de som har svårt att använda tekniken måste stödjas (utrustning för utbildning finns att låna genom RK).
- Digitala tekniken kan bidra till minskat resande för ökad hållbarhet. Men vi behöver resa för att träffas. Viktigt också att slå vakt om de resealternativ och den infrastruktur som vi har, en hybrid och en balans mellan det digitala och det fysiska behövs. Båda viktiga faktorer för boende och ökad inflyttning.
- Elflyg, som skulle ge möjligheter till nya resmål, hållbart. Kopplat till att resa med elflyg, så måste också resan på Gotland kunna göras hållbart.
- Bromma, fortsatt en viktig flygplats för Gotland.
- Liksom också Arlanda, som ger förutsättningar till vidare resor nationellt och internationellt. Dock går endast ca 10% av flygen dit.
- Busstrafiken till och från Visby flygplats. Finns idag i liten omfattning, men inte anpassat till flygets tidtabeller. Sämst i Sverige. Bör ingå i en regions serviceutbud/åtagande.
- Hållbart resande till och från Gotland är viktigt, men också på Gotland. En viktig del i projektet Gotland Outdoor med fokus på hållbarhet. Måste gå att ta sig hållbart, kollektivtrafiken, över hela Gotland.

Vilka insatser ser du/ni behov av att ta tag i de närmsta åren?

- Kollektivtrafiken en bärande del, Region Gotlands ansvar, möjligt att formulera samhandlingsinsatser? För att resa hållbart, kollektivtrafik till och från båtar och flyg viktigt. Intressant och viktig att se bredare och innovativt kring kollektivtrafiken. Enkelt biljettsystem för kollektivtrafiken, olika prismodeller, se t.ex. till priset kopplat till möjligheten att använda den. Det ska inte vara billigare att ta bilen.
- Tillgänglighet och framkomlighet i Visby mycket begränsad om man har rullstol, eller svårt att röra sig, t.ex. höga trottoarkanter. Svårt att åka kollektivt, hyfsat i Visby om man har äldre rullstolar, i övrigt svårt. Man blir hänvisad till att använda färdtjänst i stället.
- Hållbart resande en viktig faktor i kommande färjeupphandling. Viktigt att påverka för ökad hållbarhet.
- Ökad cykling, cykling kopplat till folkhälsa och hållbarhet. Starta cykelnoder med företag. Ta fram en plan för säkrare cykling till 2027.
- En säkrare trafiksituation för oskyddade trafikanter. Höga hastigheter och smala vägar, exempel på problem. Men också en önskan om att snabbt komma fram.
- Tillkommande och befintlig infrastruktur måste klimatsäkras.

Prioritering: skapa förutsättningar för byggande och bostadsförsörjning

Deltagande organisationer:

Region Gotland

Hela Sverige ska leva

GUBIS

IF Metall Gotland

Nygarns utvecklingsbolag

Studentkåren Rindi

Länsstyrelsen

Vilka insatser ser du/ni behov av att ta tag i de närmsta åren?

Satsa på fler studentbostäder – akut och viktigt på längre sikt

- T ex ett projekt "Gotland 800+", 800 nya lägenheter till 2027 (jmf motsv. projekt Sthlm 6000+ <http://sthlm6000.se/>)
- Förbättra attityden till studenter som hyresgäster
- En funktion/förmedlingstjänst som bistår i uthyrning, t ex avtal, försäkringar
- Kreativa idéer för att lösa den akuta situationen, en färja?!

Landsbygdsutveckling/byggande på landsbygden

- Modulhus för flexibelt byggande (exempel GUBIS)
- Identifiera markägare som vill bygga på i plan utpekad mark
- Samlat grepp kring bostäder, service, skolor, kommunikationer/vägar
- En Bymässa (ex Kronoberg) – bomässa med utgångspunkt i landsbygd
- Prov-Bo på landsbygden ett bra exempel
- Kan ägarlägenheter vara ett alternativ att nyttja mer? (även student-bostäder eventuellt)

Förbättra planprocessen

- handläggningstider för detaljplaner, bygglov
- digitalisering
- tydliggöra hur lagkraven ser ut och kommunicera på ett tydligt sätt, tydliggöra vad som är lagkrav och vad som är politiska målsättningar
- Identifiera byggbar mark (RG och Lst behöver peka ut det), det finns många hinder (jordbruksmark, strandskydd, biologisk mångfald osv)
- Mer byggande på höjden, fler våningar=fler bostäder, bättre ekonomi i projekt, lägre hyror

Vilka insatser ser du/ni behov av att ta tag i de närmsta åren?

Öka nyttjandet av de bostäder och byggnader som finns, skapa system för detta. Det är resurseffektivt att använda det vi redan har

- Dela på boende
- Hitta nya möjliga bostäder - t ex ödehus, tomställda byggnader, ändra användning i plan/lov för ekonomibygnader, lokaler m.m. som idag inte är bostäder
- Match-making för att hitta intressenter för att bygga om/reovera/bo –digitalt och/eller fysiskt.
- Medel för reovering, ombyggnation.

Vattenförsörjningen

En grundförutsättning för byggande

Prioritering: säkra miljö och vatten

Deltagande organisationer:

Länsstyrelsen

LRF Gotland

Region Gotland

Vilka insatser ser du/ni behov av att ta tag i de närmsta åren?

- Insatser som rör klimatförändringen och dess påverkan på vattenflödena i avvattningsystemet
- Insatser för fortsatt samverkan kring skogsstrategin och ytvattenhanteringen ur landbrukets perspektiv.
- Insatser för att vända den negativa trenden kring djurproduktion. Utan djur i landskapet minskar betetrycket, vilket har negativ påverkan för den biologiska mångfalden.
- Ökad samverkan mellan näringar/branscher kring miljö- och vattenfrågor. Ex. Mellan gröna näringar, besöksnäring, transportnäringen, mm.
- Ökad samverkan och samordning för att säkra dricksvattentillgången

Prioritering: utveckla attraktionskraften

Deltagande organisationer:

Region Gotland

LO-distriktet Gotland

Leader Gute

RF-SISU Gotland

Region Gotland

Gotland Convention Bureau

Vilka insatser ser du/ni behov av att ta tag i de närmsta åren?

Lyfta fram ännu mer goda exempel på insatser som redan görs idag (över hela Gotland).

- Bra satsningar och arbete görs redan runt om Gotland. Med fördel lyfta satsningar som skär mellan flera olika branscher. Ex. den gotländska ull-industrin. Involverar tillverkning, design, form och hantverk, besöksnäring mm. Näringslivsorganisationer, föreningar, universitet och offentlig sektor behöver stärka utbytet av exempel från livet på ön och vad som pågår.

Attrahera kompetens och företag som etablerar sig på Gotland

- Kompetensbrist och nya arbetstillfällen är en stor utmaning. Det finns ett behov av att attrahera kompetens och fler företag till Gotland. Viktigt att använda den gotländska entreprenörsandan i kommunikationsinsatser.

Professionalisera samverkan och nätverkande

- Vi behöver bli bättre på att se till att individer på Gotland för möjlighet att växla i karriären utan att behöva lämna Gotland och att det finns stöttande nätverk för detta.

Visa upp och utveckla det intellektuella kapitalet på Gotland genom kongresser och möten

- Vi är duktiga på att marknadsföra Gotland och platsen. I andra orter som saknar denna koppling, denna plats, är med dock väldigt duktig på att prata om annat – ofta vilken kompetens man har. Satsa på kongresser som tar utgångspunkt i lokala "gotländska" utmaningar. Samla nationell och internationell kompetens och experter för att lösa problemen lokalt. Samtidigt som vi får visa upp vår egen kompetens

Vidareutveckla konceptet "Idrottens Ö"

Det ska vara enkelt för föreningar och lag att ta sig till ön. Idrott och föreningsliv kan vara en drivkraft för integration. Finns även potential för ökad attraktionskraft av studenter (och kompetens) genom att Uppsala Universitet Campus Gotland blir ett elitidrottsvänligt lärosäte.

Prioritering: stärk och utveckla näringslivet

Deltagande organisationer:

Region Gotland

TCO Gotland

Svenska transportarbetareförbundet

Gotlands bilfrakt AB

Tillväxt Gotland

Östsvenska handelskammaren

Svenska spel

Skogsstyrelsen

Gotlands kulturrum

Vilka insatser ser du/ni behov av att ta tag i de närmsta åren?

- Stärka bygglovsprocessen
- Utveckla offentlig upphandling
- Insatser för att stärka kompetensförsörjningen
- Stärka myndighetsutövningen hos berörda aktörer
- Utveckla redan pågående insatser, ex. Gotland Growth
- Stärka våra basnäringar, s3 områden + KKN
- Utveckla den fysiska platsen KKN
- Bredda utbildningsutbudet och säkra kompetensutvecklingen
- Företagsklimat
- Lantbruk är företagare i grunden, utbytet mellan olika branscher utvecklar och stärker företagen generellt. Öka samverkan!
  - Skapa ett robust elsystem med hjälp av lantbrukare (gårdar) med hjälp av vätgas
- Utvecklat samarbete kring outdooraktiviteter
- Utveckla landsbygdsinfrastrukturen
- Utveckla infrastrukturen som ett stöd för ökat logistikbehov när vi blir fler
- Utveckla utbildningsutbudet inom transportsektorn
- Helhetsgrepp om kompetensförsörjningsbehovet. Utveckla en samverkan om kompetensväxling och rekrytering samt gemensam bild om karriärmöjligheter för att behålla arbetskraften på ön
- Accellerera arbetet med skogsstrategin, produktion, mångbruk, besöksnäring
- lokal vidareförädling ur ett hållbarhetsperspektiv
- Utveckla samarbetet kring hållbar mat- och livsmedelsförädling
- Utveckla ledarskapsprogram för små företag som växer
- Kompetensförsörjning är enskilt största utmaningen. Bl.a. ta oss an generationsskiftet
- Utveckla möjligheten att jobba på distans och locka hit större företag. Vi behöver fler med techkunskap.... Där man kan byta mellan olika jobb.....